

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Логвиненка Бориса Олексійовича на дисертацію Кінах Яни Валеріївни
«Адміністративно-правові засади реалізації державної політики України
у сфері правосуддя в умовах дії правового режиму воєнного стану»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі
спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове
право; інформаційне право**

Ступінь актуальності обраної теми дисертації. В умовах воєнного стану важливим є визначення ролі органів державної влади, суддів та інших учасників адміністративного процесу для забезпечення прав і свобод громадян під час війни, що передбачає адаптацію процесуальних норм та механізмів для ефективної роботи судової системи в умовах надзвичайних ситуацій. При цьому ключову роль в умовах дії надзвичайних правових режимів відграє система правосуддя, яка покликана запобігати необґрунтованим обмеженням прав і свобод людини, гарантувати можливість правового захисту громадян України, формулювати чіткі правові позиції, спрямовані на те, щоб особливі безпекові умови воєнного стану носили тимчасовий і виключний характер, не ставали інструментом тиску в політичній сфері та не обмежували можливостей і ресурсів громадянського суспільства. Ці та деякі інші аспекти проблематики адміністративно-правових засад реалізації державної політики України у сфері правосуддя в умовах дії правового режиму воєнного стану були враховані у дисертаційному дослідженні Яни Валеріївни Кінах.

Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання, а також на підставі опрацювання наукових поглядів учених, норм чинного законодавства та практики його застосування, визначити сутність, зміст та особливості адміністративно-правових засад реалізації державної політики України у сфері правосуддя в умовах дії правового режиму воєнного стану, на основі чого розробити пропозиції та рекомендації, спрямовані на удосконалення

норм чинного законодавства у відповідній сфері.

Завдання дослідження належним чином сформульовані та повною мірою дозволяють досягнути поставленої мети, кореспондуються із положеннями наукової новизни та висновками по роботі.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до: Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021; Стратегії людського розвитку, затвердженої Указом Президента України від 02.06.2021 № 225/2021; Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14.09.2020 № 392/2020; Стратегії воєнної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 25.03.2021 № 121/2021; Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 р. № 12-21; цільових комплексних науково-дослідних робіт ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»: «Воєнно-стратегічний розвиток сучасної України: міжнародно-політичні виклики, державні інтереси, безпека» (номер державної реєстрації 0124U000322); «Актуальні питання права та соціально-економічних відносин» (номер державної реєстрації 0124U001037).

Опрацювання дисертації дозволяє дійти висновку, що наукова праця містить всю систему обов'язкових компонентів, притаманних дисертаціям на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації, визначено її зв'язок із науковими програмами, планами та темами, розкрито мету, задачу, об'єкт і предмет дослідження, його методи, наукову новизну, підкреслено практичну важливість висновків, одержаних у результаті проведеного дослідження, узагальнено результати роботи і подано відомості про публікації авторки за

темою дисертації. Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений науковий підхід, зокрема вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили авторці аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних питань адміністративно-правових засад реалізації державної політики України у сфері правосуддя в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Структура дисертації грамотно побудована, логічно продумана та відповідає встановленим вимогам та завданням, які поставила перед собою авторка.

Наукові положення, рекомендації та висновки проведеного дисертанткою дослідження є належним чином обґрунтованими та достовірними, оскільки дисертація базується на аналізі національного та міжнародного законодавства, осмисленні наукових доробків вітчизняних та іноземних вчених та практиків, комплексному підході та характеризується високим рівнем наукових узагальнень, що певною мірою обумовлено характером дослідницької бази.

В основу дисертаційної роботи покладено низку як загальних, так і спеціальних методів наукового пізнання. Авторкою використано системний підхід з метою вирішення завдань, поставлених у роботі. Науково-теоретичне підґрунтя роботи становлять праці фахівців у галузі адміністративного права, загальної теорії держави і права, теорії управління, кримінального права та багатьох інших галузевих наук. Нормативно-правову основу дослідження становлять Конституція України, закони України, міжнародні нормативні документи, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, відомчі та міжвідомчі нормативно-правові та інші джерела. Інформаційною та емпіричною базою дисертаційної роботи є періодичні видання, статистичні дані тощо.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією з перших спроб після початку

повномасштабного вторгнення російської федерації визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад реалізації державної політики України у сфері правосуддя в умовах дії правового режиму воєнного стану й надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації, спрямовані на їх вдосконалення. Зокрема, представляють інтерес такі вперше сформульовані авторкою положення:

– подано сутність та особливості правосуддя як об'єкта адміністративно-правового регулювання, що є специфічною правовою реальністю, яка поєднує конституційну автономію судової влади з адаптивними адміністративно-правовими механізмами, спрямованими на забезпечення безперервного та ефективного судового захисту в екстраординарних умовах воєнного стану, що зумовлює необхідність тимчасової модифікації процесуальних гарантій, застосування спеціалізованих інструментів захисту надійності та інтеграції міжгалузевих і міжнародних стандартів прав людини для мінімізації правової невизначеності й підтримки справедливості в умовах адміністративної дискреції, що зростає;

– розкрито зміст та особливості державної політики України у сфері правосуддя в умовах дії правового режиму воєнного стану як цілісної, нормативно визначеної та інституційно організованої системи стратегічних і оперативних рішень, спрямованих на забезпечення безперервності правосуддя, захист прав людини та підтримання правопорядку в умовах збройної агресії, що поєднує антикризове управління із суворим дотриманням конституційних меж, адаптивною гнучкістю, централізованою координацією та балансуванням між безпековими інтересами та принципом верховенства права;

– узагальнено зарубіжний досвід реалізації державної політики у сфері правосуддя за надзвичайних умов та визначено можливості його імплементації в Україні, що включає забезпечення судової незалежності, гнучкість судових процедур, баланс між безпекою та правами людини,

використання міжнародних стандартів, підготовку правників до роботи в кризових умовах та впровадження тимчасових судових механізмів, які дозволяють ефективно зберігати справедливість, забезпечити доступ до правосуддя та захист прав громадян навіть під час надзвичайного стану.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Ознайомлення зі змістом дисертації дозволяє констатувати, що здійснене дослідження має вагоме теоретичне і практичне значення. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – як підґрунтя для подальших досліджень адміністративно-правових засад реалізації державної політики України у сфері правосуддя в умовах дії правового режиму воєнного стану (акт впровадження Харківського національного університету внутрішніх справ від 14.08.2025); правотворчості – для удосконалення вітчизняного законодавства з питань реалізації державної політики України у сфері правосуддя в умовах дії правового режиму воєнного стану; правозастосовній діяльності – з метою підвищення ефективності діяльності суб'єктів, які реалізують державну політику України у сфері правосуддя в умовах дії правового режиму воєнного стану; освітньому процесі – під час підготовки підручників та навчальних посібників, проведення занять з дисциплін «Адміністративне право», «Судові та правоохоронні органи України», «Актуальні проблеми публічного адміністрування», «Сучасні доктрини адміністративного права та процесу», «Організаційно-правові питання публічної служби в Україні» (акт впровадження Харківського національного університету внутрішніх справ від 10.08.2025).

Дискусійні положення та зауваження.

Втім, за результатами розгляду роботи потрібно також звернути увагу дисертантки на такі дискусійні положення:

1. На с. 15 дисертаційного дослідження авторкою стверджується, що в умовах дії воєнного стану виникає необхідність адаптації адміністративно-

правових засад для забезпечення ефективного функціонування правосуддя в умовах екстремальних ситуацій. Було б доцільно уточнити, як саме в умовах воєнного стану здійснюється диференціація судів за ступенем потенційної небезпеки?

2. У підрозділі 1.1 дисертаційного дослідження авторка доводить, що на теперішній час регламентація правосуддя в сучасній Україні здійснюється на трьох взаємопов'язаних рівнях: конституційно-правовому – основні принципи та система судової влади закріплені в Конституції України (розділ VIII, статті 124–131-2); законодавчому – судоустрій та судочинство деталізуються спеціальними законами (насамперед Закон України «Про судоустрій і статус суддів» та процесуальними кодексами); підзаконно-нормативному – регламенти, положення та внутрішні нормативні акти судів. При цьому, на наше переконання, ще одним рівнем, який доцільно було б виокремити та розглянути, є міжнародний рівень регламентації правосуддя.

3. На с. 53 дисертації (підрозділ 1.2) зазначено, що зміст державної політики України у сфері правосуддя в умовах дії правового режиму воєнного стану охоплює стратегічне планування й координацію між гілками влади, адаптацію процесуальних механізмів (у тому числі цифровізацію та зміну територіальної підсудності). Відповідно, доцільно було б розкрити сутність самого процесу стратегічного планування у сфері правосуддя.

4. У підрозділі 1.3 відповідно до ключових проблем правових засад державної політики України у сфері правосуддя під час воєнного стану запропоновано створити систему інформування та чіткої координації між органами публічної адміністрації та судовими інституціями для забезпечення безперервності правосуддя в умовах воєнного стану (с. 79). Водночас авторці слід було б запропонувати шляхи удосконалення координації щодо забезпечення потерпілоорієнтованих підходів під час здійснення судочинства в Україні, зокрема запропонувати визначити орган публічної влади, відповідальний за таку координацію.

5. Підрозділ 2.2 дослідження присвячений місцю та особливостям Державної судової адміністрації в системі суб'єктів реалізації державної політики України у сфері правосуддя в умовах дії правового режиму воєнного стану. При цьому важливу роль у наданні рекомендацій з організаційних питань роботи суддів в умовах воєнного стану виконує Рада суддів України, що також треба було зазначити у дисертаційному дослідженні.

Разом із тим, вказані зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Я. В. Кінах, не ставлять під сумнів достовірність її основних наукових положень та висновків, а лише підкреслюють її новаторський характер та складність предмету наукового дослідження.

Основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє достатнє відображення в наукових статтях та тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Під час вивчення дисертаційного дослідження, автореферату та наукових публікацій, фактів порушення академічної доброчесності авторкою не виявлено.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення й результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Наведене дозволяє зробити висновок, що дисертація «Адміністративно-правові засади реалізації державної політики України у сфері правосуддя в умовах дії правового режиму воєнного стану», є завершеною працею, в якій отримано нові науково-обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, у зв'язку з чим відповідає паспорту спеціальності 12.00.07, вимогам наказів Міністерства освіти і науки України «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата науки» від 23.09.2019 № 1220 та «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 № 40, вимогам Порядку присудження наукових ступенів,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її авторка – Кінах Яна Валеріївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право».

Офіційний опонент:

професор кафедри права

Мелітопольського державного

педагогічного університету

імені Богдана Хмельницького

доктор юридичних наук, професор

Борис ЛОГВИНЕНКО